

BIJDRAGE AAN DE NEDERLANDSE RAPPORTAGE OVER DE IMPLEMENTATIE VAN DE DUURZAME ONTWIKKELINGSDOELEN (SDG'S)

Wat is uw mening over de manier waarop de SDG's in Nederland worden opgepakt en heeft u suggesties?

Het onderliggend thema van de SDG's is *Leave No One Behind*. In Nederland bestaan er nog steeds **ongelijke onderwijsprestaties** van kinderen in Nederland die een andere thuistaal spreken dan het Nederlands. Zelfs tot in de derde generatie blijven de resultaten achter van kinderen met een migrantenachtergrond.ⁱ In het SDG beleid van de Rijksoverheid is er op nationaal niveau aandacht voor taalachterstand in het onderwijs.ⁱⁱ Dit is onvoldoende. Overeenkomstig de conclusies van UNESCO (2016) zal Nederland zonder een actief **meertalig onderwijsbeleid** dat kinderen de kans geeft zich in meerdere talen optimaal te ontwikkelen, waaronder de schooltaal, de thuistalen en vreemde talen, **doel 4** (onderwijs) en **doel 10** (vermindering van ongelijkheid) niet behalen in 2030. Hiervoor is onder meer noodzakelijk dat leerkrachten de vereiste competenties ontwikkelen in het omgaan met culturele en linguïstische diversiteit.

Aanbevelingen aan de Nederlandse overheid:

1. **Verzamel data** overeenkomstig SDG indicator 4.5.18 (percentage leerlingen die de schooltaal thuis spreken) en doe onderzoek naar de ontwikkeling en het welzijn van meertalige leerlingen in Nederland.
2. Maak een **plan van aanpak voor meertalige leerlingen** en betrek hierbij de onderwijskoepels, meertalige leerlingen en hun ouders.
3. Zorg dat Nederlandse **docenten de vaardigheden ontwikkelen voor omgaan met culturele- en taaldiversiteit** en **erken de diploma's van nieuwkomer-leerkrachten** en/of zorg voor bijscholing zodat zij optimaal kunnen worden ingezet in het onderwijsproces.

Hoe draagt uw organisatie zelf bij aan het bereiken van de SDGs binnen én buiten Nederland?

De Rutu Foundation for Intercultural and Multilingual Education (www.rutufoundation.org) is een non-profit niet-gouvernementele organisatie die zich wereldwijd richt op het bevorderen van meertalig- en moedertaalonderwijs. Wij dragen bij aan het bereiken van **SDG doel 4** (goed onderwijs), **doel 10** (ongelijkheid verminderen) en **doel 16** (inclusieve instellingen) door:

- het verzorgen van trainingen aan leerkrachten en beleidsmakers in omgaan met meertaligheid en culturele diversiteit (in Suriname, Nederland, Mexico) en het empoweren van inheemse jongeren (Filippijnen)
- het produceren van meertalig lesmateriaal in samenwerking met leerkrachten en ouders (in Suriname, Mexico en Europa waaronder Nederland);
- het delen van informatie over de voordelen van meertalig onderwijs via een online bibliotheek en het beheer van een mondiaal netwerk van organisaties die zich bezighouden met onderwijs in de moedertaal en meertalig onderwijs.

Toelichting

Wereldwijd krijgen meer dan 200 miljoen kinderen onderwijs in een taal die zij thuis niet spreken. Ook in Nederland zijn er veel kinderen die thuis een andere taal spreken dan de Nederlandse schooltaal. De precieze aantallen ontbreken aangezien er in Nederland nooit data is verzameld op basis van taal. Met de toenemende migratie zal dit aantal evenwel toenemen.

Onderzoek toont aan dat kinderen met een meertalige achtergrond over het algemeen meer tijd nodig hebben om op hetzelfde niveau te komen van hun (schooltaal-sprekende) *peers*. Onder andere doordat leerlingen in Nederland al op relatief jonge leeftijd worden geselecteerd, komen anderstalige leerlingen vaker op een middelbaar schoolniveau terecht dat te laag is voor hun cognitieve capaciteiten.ⁱⁱⁱ

De Nederlandse overheid lijkt meertalig onderwijs op dit moment vooral te beschouwen als onderwijs in het Nederlands en Engels of hooguit Nederlands-Frans/Duits. Hiermee wordt de boodschap uitgedragen dat alleen deze (hoge status) talen waardevol zijn om te leren. Maar juist kwetsbare kinderen hebben er baat bij als ze worden ondersteund in hun eigen taal (of talen) naast het Nederlands. Hun zelfvertrouwen en zelfbeeld wordt hierdoor versterkt en dit komt hun onderwijsprestaties ten goede. Omgekeerd geldt dat het devalueren van de thuistaal van leerlingen (zoals het verbieden van deze talen op school) een negatief effect kan hebben op hun motivatie en prestaties.^{iv}

Geen doel 4 zonder meertalig onderwijs

UNESCO wijst er in een recente publicatie op dat doel 4 niet haalbaar is zonder onderwijs in de moedertaal en meertalig onderwijs. Vanwege het onderliggend belang van doel 4 voor alle andere doelen, betekent dit volgens UNESCO dat ook de overige doelen onhaalbaar worden zonder meertalig onderwijs.^v

Toelichting bij aanbeveling 1: verzamel data

SDG Thematic Indicator 4.5.18 roept staten op te rapporteren over het percentage basisschoolleerlingen die de instructietaal van de school als eerste taal of moedertaal spreken.^{vi} In Nederland is nog nooit data verzameld over de talen die hier gesproken worden. Deze data is onder meer van belang voor het kunnen monitoren van de onderwijsprestaties van meertalige leerlingen. Scholen kunnen bijvoorbeeld bijhouden welke talen hun leerlingen spreken en op microniveau kan de leerkracht nagaan hoe het kind zich ontwikkelt in zowel de Nederlandse taal als de thuistaal. Hiervoor is nodig dat **toetsen** worden ontwikkeld in de thustalen van de leerlingen. Ga in het onderzoek na: wat gaat al goed en wat kan beter? Hoe vangen scholen meertalige leerlingen op? In hoeverre krijgen zij de kans om zich meertalig te ontwikkelen, d.w.z. dat zij naast de schooltaal ook de andere talen uit hun repertoire plus eventuele vreemde talen ontwikkelen.

Toelichting bij aanbeveling 2: plan van aanpak meertalige leerlingen

Uit het voorgestelde onderzoek moet een plan van aanpak volgen waarin onder meer maatregelen zijn opgenomen om het schooladvies op twaalfjarige leeftijd te heroverwegen en zo te voorkomen dat meertaligen structureel lagere schooladviezen krijgen. Ook zou de overheid meer informatie moeten verschaffen over het belang en de voordelen van meertalig onderwijs aan schoolbesturen, ouders en andere belanghebbenden. Tenslotte dient in het onderzoek aandacht te worden besteed aan praktijken waarbij scholen een verbod opleggen op het spreken van de thuistaal in en buiten de klas. Dergelijke discriminatoire praktijken zijn in strijd met de rechten van kinderen en uitbanning hiervan is essentieel

voor het behalen van zowel doel 4 als **doel 10 (tegengaan van ongelijkheid)**. De participatie van zowel de onderwijssector, als de ouders van meertalige leerlingen en de meertaligen zelf is essentieel voor een effectief plan.

Toelichting bij aanbeveling 3: Competenties leerkrachten

Lesgeven in een multiculturele of meertalige context behoort tot de top 5 gebieden waarvan leerkrachten aangeven dat zij de meeste behoefte hebben aan professionele ontwikkeling en training.^{vii} Dit wordt nog onvoldoende erkend door de Nederlandse overheid. In de lerarenopleiding moet een verplicht vak komen over cultureel gevoelig onderwijs (*culturally responsive education*) waaronder begrepen (on)bewuste vormen van in- en uitsluiting in de klas en interculturele vaardigheden. Alle docenten moeten opgeleid of bijgeschoold worden in het Nederlands als Tweede Taal (NT2) en meertaligheid (zie o.a. Herzog et al 2017 waarin de kwaliteitscriteria genoemd worden waar cultureel- en taalgevoelig onderwijs aan zou moeten voldoen).

Er moet een (versnelde) procedure komen om de diploma's te erkennen van **docenten die nieuw zijn aangekomen in Nederland** (en/of hen bij te scholen). Onder de nieuwkomers (vluchtelingen, asielzoekers en andere migranten) zijn ook leerkrachten. Zij beschikken reeds over de bevoegdheid om onderwijs te geven in hun land van herkomst, maar hebben ook waardevolle kennis en vaardigheden waaronder de taal en culturele achtergrond, waardoor zij makkelijker kunnen aansluiten bij de kennis en de talen van leerlingen met eenzelfde achtergrond. Deze leerlingen kunnen zich daardoor sneller ontwikkelen en eerder aansluiting vinden bij de nieuwe taal en cultuur. Dit sluit ook aan bij **doel 4.6** over het vergroten van het aantal jongeren en volwassenen met relevante vaardigheden ten behoeve van de werkgelegenheid.

Contact:

Rutu Foundation

R.J.H. Fortuynstraat 185

1019 WK Amsterdam

Tel. 020-7892562

Mr. Dr. Ellen-Rose Kambel

Email: ellen-rose@rutufoundation.org

Website: www.rutufoundation.org

Facebook: <https://www.facebook.com/rutufoundation/>

Referenties

Benson, C; Elorza, I., 'Multilingual education for all (MEFA): Empowering non-dominant languages and cultures through multilingual curricular development'. The Sage handbook of curriculum, pedagogy and assessment, 2015.

Centraal Bureau voor de Statistiek (CBD), Jaarrapport Integratie, 2016.

Cummins, J.; Bismilla, V.; Chow, P.; Cohen, S.; Giampapa, F.; Leoni, L.; Sandhu, P.; Sastri, P., 'Affirming Identity in multilingual classrooms by welcoming a student's home language into the classroom, schools actively engage English language learners in literacy', Educational leadership, vol. 63(1), 2005, pp.38-43.

- EDINA Platform, Country Report The Netherlands , 2016. <http://edinaplatform.eu/wp-content/uploads/sites/77/2015/10/Country-Report-The-Netherlands.pdf>
- Extra, G.; Yagmur, K. (eds.), Language Rich Europe: Trends in Policies and Practices for multilingualism in Europe, Cambridge University Press, on behalf of the British Council, 2012.
- Herzog-Punzenberger, B.; Le Pichon-Vorstman, E.; Siarova, H. 'Multilingual Education in the Light of Diversity: Lessons Learned', NESET II report, Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2017. doi: 10.2766/71255. <http://nesetweb.eu/wp-content/uploads/2015/08/Multilingualism-Report.pdf>
- Kamerbrief 30 september 2016, [Nederland ontwikkelt Duurzaam: Plan van Aanpak inzake implementatie van de Duurzame Ontwikkelingsdoelen \(SDG's\)](#).
- OECD, Immigrant Students at School: Easing the Journey towards Integration, OECD Reviews of Migrant Education, OECD Publishing, Paris, 2015.
- Sierens, S.; van Avermaet, P., 'Language diversity in education: evolving from multilingual education to functional multilingual learning'. In: Little, D.; Leung, C.; Van Avermaet, P., Managing diversity in Education: languages, policies and pedagogies. Multilingual Matters. Bristol, Buffalo, Toronto, 2013, pp. 204- 219.
- Trouw, [Derde generatie migrantenkinderen blijft achter in groep 8](#), 21 november 2016.
- UNESCO (2017). Mother Tongue Based Multilingual Education: The Key to Unlocking SDG4 – Quality Education for All. <http://unesdoc.unesco.org/images/0024/002473/247333E.pdf>
- UNESCO Institute for Statistics, *Laying the Foundation to Measure Sustainable Development Goal 4*. Montreal: UNESCO, 2016. <http://uis.unesco.org/sites/default/files/documents/laying-the-foundation-to-measure-sdg4-sustainable-development-data-digest-2016-en.pdf>

Eindnoten

ⁱ Trouw 2016. Zie ook: CBS 2016; OECD 2015; Herzog et al 2017.

ⁱⁱ Kamerbrief 2016.

ⁱⁱⁱ Cummins et al, 2005; EDINA 2016.

^{iv} Benson & Elorza, 2015; Herzog et al 2017; Sierens & Van Avermaet, 2013; Extra & Yagmur, 2012.

^v UNESCO 2017.

^{vi} UNESCO 2016: 86.

^{vii} Herzog et al 2017: 12.